

In Grischun che viva ed è perceptibel

Pled d'avertura da la sessiun d'avust

■ **(anr/fa) En ses pled d'avertura ha il president dal cussegl grond Michael Pfäffli tematisà la vita en il chantun Grischun cun sias bleras fassetas. El ha menziunà era l'in sper l'auter da las trais linguas che saja daventà fragil.** «Il Grischun viva ed e perceptibel», ha ditg il president dal cussegl grond *Michael Pfäffli* en ses ultim pled d'avertura. Quest viver e percepir ha tenor el ordvart bleras fassetas e l'ha accumpagnà durant l'onn passà en sia funcziun sco president dal parlament grischun. «La vita multifara e la percezziun profunda da noss chantun m'ha fatg plaschair, ma m'ha mintgantant era dà da pensar.» Avant che cumenzar ses pled ha menziunà Pfäffli la catastrofa a Bondo: «La catastrofa a Bondo mussa quant pitschens e debels che nus umans essan en cumparegliazium cun la natira. Noss patratgs èn tar ils abitants da la vischnanca en Bergiaglia.»

Prender resguard ed avoir chapientscha

Pfäffli (pld, Engiadin'Ota) ha cumenzà ses pled cun il chavazzin «Cuntrada», menziunond las cuntradas da bellezza ch'ils abitants dal Grischun

dastgian percepir mintga di. Ins stoppia las proteger e mantegnair, ma era stgaffir las cundiziuns generalas per percepir activamain questa natura grischuna: «Tar nus pon ins far da tutta sorts sports, i d'otra dentant era chapientscha per immissiuns temporaras da canera e forsa era da glisch ch'i dat mintgantant tar cursas ed autras concurrenzas sportivas.»

Chapientscha duvrassi tenor Pfäffli era per pussibilitar la convivenza da la trilinguitad en Grischun: «Las trais linguas chantunales nun èn mo ina fortuna culturala, mabain er ina custaivla purschida da vendita exclusiva», ha el ditg ed accentuà, «l'in sper l'auter da las trais linguas, che sa chapiva da sez, è dentant daventà fragil.» Ch'ina gruppa linguistica en il chantun haja eventualmain l'intenziun da s'orientar da nov, ha declarà il deputà da San Murezzan, «sche quai è dentant effectivamain il cas, resulta en il vair senn dal pled ina mancanza da chapientscha, il fundament cultural vegn dà dapart ed ina perdita da solidaritad cumenza.» Alura vegn, tenor Pfäffli, la percezziun da las linguas en Grischun ad esser differenta.

La rolla da las zonas a la periferia s'ha midada

Dapi la fundaziun da las Trais Lias en il 14avel tschientaner fin a la fin da la Guerra freida eran, sco ch'el ha cuntinuà, valladas sco la Val Müstair, l'Engiadina Bassa, il Puschlav e la Bergiaglia regiuns che segiravan ils cunfins e protegivan uschia il rest dal territori grischun. «Oz, en temps da pasch, èn quests cunfins relativamain averts, è la rolla da questas regiuns sa midada: Causa l'emigraziun, la centralisaziun creschenta ed il disch-equiliber da la capacitad economica exista il privel che questas regiuns periferas vegnian pli e pli indeblidas.» L'incumbensa permanenta per la politica chantunala è, sco che Michael Pfäffli ha punctuà, da chattar schliaziuns per evitar quest svilup en la periferia. El ha menziunà era la grond'impurtanza dals events culturals sco la tur sin il Güglia u ils congress multifars en Grischun: «Questas occurrenzas ed events regulars genereschan valurs, pussibiliteschan la creaziun d'infrastructures impurtantas e stgaffeschan ina purschida multifara.» I saja perquai da tgirar e promover «a moda consequenta» questas occurrenzas ed events en Grischun.